

h) U istoj se biblioteci čuva bez signature glagolski rukopis, u kom se nalaze neke molitve i psalmi, pa zaklinjanja otrovnih ili kužnih miševa, kobilica, ladržona, crva itd. i zaklinjanja zemlje protiv gradu, tijelu vrazjemu, suši i tuči. Na koncu se nalazi blagoslov od svić na dan sv. Ivana i Pavla. Rukopis je ovaj napisan na otoku Krku koncem 18. ili početkom 19. vijeka.

i) U g. prof. Ivana Milčetića u Varaždinu čuva se glagolski rukopis pod naslovom „Zakletva suprotiva oblaku, garm-ljavini i zloj godini, spisana iz retovala rimskoga, narejena od pape Gargura XIII.“ U ovom se rukopisu prema referatu prof. I. Milčetića nalazi čitav obred takovih zaklinjanja. Nalazi se i u njem „Blagoslov od dvih svić na čast dvih svetac bratov i mučenikov Ivana i Pavla suprot tuči i germ-ljavini“. Ovaj je rukopis napisao po svoj prilici pop Mate Hrabrić dijelaktom baščanskim po svoj prilici u Baški. God. 1809. bio je vlasništvo fra Vincenca Hrabrića Baščanina.

j) U arhivu Jugosl. akademije pod signaturom IV. a. 80 (13. a) nalazi se glagolski rukopis od 9 listova, u kom se nalaze zaklinjanja oblaka, tuče, crva, nečistivijih gadova, miševa, gusjenica, uši, buha, husi, zavijača itd., a na koncu „molitva od zubi“. Rukopis je napisan koncem 18. ili početkom 19. vijeka.

k) Formule egzorcizama (zaklinjanja) nalazimo u rukopisima, koji se čuvaju u arhivu Jugosl. akademije pod signaturom IV. a. 80 br. 17. na listu 8. a.—12. b., br. 26. i br. 41. na listu 1. Rukopisi ovi potječu iz 18. vijeka (br. 26.) i početka 19. vijeka (br. 17. i 41.).

Pored toga nalazimo takovih zaklinjanja i u drugim glagolskim knjigama, tako u rukopisu, koji se čuva u knjižnici češkoga muzeja u Pragu pod signaturom IX. H. 6., na listu 61. nalazimo zaklinjanje nežita, koji zalazi u ljudsku glavu prelamati kosti i oči, a u akademjskom rukopisu u Zagrebu III. a. 8. nalazimo poznati „blagoslov svić“.

9. Molitvenici.

Lijepi primjer molitvenika imademo u glagolskom rukopisu, koji se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturom I. a. 1. Sadržaj ovoga molitvenika je ovaj: Molitva gospodnja — otče naš; pozdravljenje angielsko; blagoslovenije trapezi,

desetoslovje — deset zapovijedi božjih; psalmi Davidovi 109, 110., 111. i 112., pĕsn' bogorodicĕ blaženijĕ Marijĕ dĕvi : „Veličit' duša moja gospoda i vozradova se duh' moj, o božĕ“, pĕsn' Simeonĕ, psalmi 129. i 50., simbol apostolski — vjerovanje apostolsko : pozdravljenije k' b. dĕvĕ Mariji, molitva ko aggelu hranitelju (= čuvaru), molitvice vnegda zvon' zvonit' v poludne i večer' na pervoje, vtoroje, tretije zvonjenije, k' misĕ vhod — služba božja ; na koncu još dodatak mise za mrtve.

Molitvenik ovaj je napisan po svoj prilici u prvoj polovici 18., ĩako nije koncem 17. vijeka, ali nipošto nije u 19. vijeku, kako misli prof. I. Milĕetić.

Štampanih molitvenika glagolskih imademo takoder, tako:

a) Molitva gospodnja oĕĕe naš. U Tubingi 1561. Knjižica je štampana glagolskim. ćirilskim i latinskim pismenima.

b) Habermana Ivana Molitve na hrvatskom ĩĕziku. U Ljubljani pri Janesu Mandelcu 1579.

c) Od poznatoga hrv. glagolskoga književnika fra Antuna Juranića imademo molitvenik pod naslovom: Molitvi prežde i poslije mise glagoljemijĕ iz misala rimskago, inĕh že mĕst izvedene, ninja že iz latinskago na slavinski jezik privedene. Vo Venetiji knjigopeĕatijem Dimĕtra Theodosija 1764.

Posebna vrst molitvenika jesu tako zvani korizmenjaci. Za sada su mi poznati ovi molitvenici korizmenjaci:

a) Glagolski rukopis, koji se čuva u Jugosl. akademiji pod signaturom IV. a. 126., pod naslovom: „Korizmenjak. U ime Isusa prošćenje potpuno, koji bi govori (= govorio) u korizmu ove devociione, koje se ovdi naredjuju, a to jest oĕenaši i zdrave Marije“. U ovom korizmenjaku određuje se, koliko i radi ĕesa imade bogoljubni kršćanin izmoliti u ima korizmene pobožnosti svaki dan od ĕiste srijede do ukljuĕivo uskrsa oĕenaša i zdravih Marija, a na koncu je pridodana uskrsna pjesma kao zaglavak korizmene pobožnosti.

b) U glagolski rukopis, koji se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturom IV. a. 65., umetnut je naknadno dvo-list (listovi 28. i 29.), na kojem se nalazi poĕetak korizmenjaka pod naslovom: „Korizmenjak. U ime Isusovo, amen. Prošćenjĕ potpuno od svih grihova, koji bi govorili u korizmu ove devociione, koji se ovde naredjuju, a to jest oĕenaši i zdrave Marije. Ovi libar jest ispisan od mene žakna Šime Miloševića lita gospodinova 1792. s dopušćenjem starejših“.

Oba su ova korizmenjaka napisana u sjevernoj Dalmaciji pod konac 18. vijeka.

V. Poslovna ili dnevna proza.

Dnevne potrebe iziskivale su već od najstarijih vremena, da su se mnoge stvari morale napisati bilo u opće svrhe bilo u korist pojedinaca ili radi pojedinaca. Sve ovakove glagolicom napisane ili uklesane spomenike nazivljem poslovnom ili dnevnom prozom hrvatske glagolske knjige. Među ovima nalazimo ove spomenike :

1. Natpise.

Ovi se natpisi nalaze na raznim starim crkvama, na javnim i privatnim kućama, na pločama, grobnicama, zvonnicama, zvonovima, žrtvenicima (oltarima), crkvenom posuđu, stubištima, zdencima i kutijama. Neki su dulji, a drugi su posve kratki. Najdulji su onaj na Bašćanskoj ploči od god. 1120. i onaj, što se čuva u hrv. zemaljskom muzeju u Zagrebu iz konca 15. vijeka. Ti se natpisi nalaze : a.) na otoku Krku, b) u Istri i po istarskim otocima osim Krka, c.) u Hrvatskoj, d) u Dalmaciji i e) u današnjim slovenskim zemljama.

Dakako da nijesu ni iz daleka svi glagolski natpisi dosada opaženi ni pronađeni, a pogotovo da nijesu proučeni. Stoga se ja obazirem samo na one, koji su meni poznati i koje predočujem pregleda radi u 1. skrižaljci.
